

**Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка**

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології

Кафедра педагогіки



**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ
ПРАКТИКИ В СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ**

галузь знань: 01 Освіта/ Педагогіка

спеціальність: 014 Середня освіта. Мова і література (російська)

освітня програма: Середня освіта (Російська мова та зарубіжна література)

Суми – 2020

Розробник програми: Чернякова Ж. Ю., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки


Робоча програма практики розглянута і схвалена на засіданні кафедри педагогіки

Протокол № 1 від 27 серпня 2020 р.

Завідувач кафедри  Сбруєва А. А., доктор пед. наук, професор

Ухвалено вченою радою НН Інститут педагогіки та психології

Протокол № 1 від 27 серпня 2020 р.

Голова  Кондратюк С. М., канд. пед. наук, професор

ВСТУП

Навчальна педагогічна практика в середній школі студентів II курсу проводиться в комунальних закладах загальної середньої освіти в 5–6 класах. Основним завданням цього виду практики є поєднання теоретичної підготовки студентів з навчальної дисципліни «Педагогіка» із практичним застосуванням набутих умінь і навичок проведення навчальної та виховної роботи, навчання на робочому місці.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ

Мета практики – поєднання теоретичної підготовки студентів з навчальної дисципліни «Педагогіка» (розділи: «Загальні основи педагогіки», «Дидактика», «Теорія виховання», «Управління педагогічними системами») з практичним застосуванням набутих умінь і навичок, проведення навчальної та позакласної виховної роботи в учнівському колективі 5–6 класів за принципами і положеннями концепції «Нова українська школа».

Завдання практики:

- ознайомитися з особливостями роботи школи, реалізацією положень концепції «Нова українська школа» (новий зміст освіти, заснований на формуванні компетентностей, наскрізний процес формування цінностей, педагогіка партнерства), сучасними змінами навчальних програм та підручників з предмету спеціальності;
- закріпити та поглибити теоретичні знання, отримані в процесі вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка»;
- проаналізувати застосування інноваційних методів навчання, оцінювання навчальних досягнень учнів на основі спостережень уроків з предмету спеціальності;
- вивчити структуру уроку в реальному педагогічному процесі, проаналізувати її основні елементи: організацію початку уроку, повідомлення теми, мети, плану уроку, мотивацію навчальної роботи учнів, етапи засвоєння нових знань і формування умінь, перевірку та оцінку навчальних досягнень учнів, методичне забезпечення домашньої навчальної роботи учнів;
- дослідити план виховної роботи класного керівника, характеристику класу, скласти соціальний паспорт класу; сформувати уміння урахувати дані, отримані у взаємодії з учнями класу, планувати виховну роботу;
- визначити актуальну виховну проблему, враховуючи вік дітей класу та особливості конкретного учнівського колективу; обрати тему виховного заходу та його форму; розробити зміст, обрати методи виховної роботи, спланувати фронтальну бесіду, реалізувати виховний захід та досягти поставленої виховної мети.

Кожне із названих завдань педагогічної практики передбачає наявність у студентів теоретичних основ для формування цілої низки умінь, які в

аудиторних умовах ЗВО закладаються на лекційних, практичних та лабораторних заняттях із профільних предметів, педагогіки, психології.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми Середня освіта (Російська мова і зарубіжна література) першого рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (російська)) (затверджена рішенням вченої ради Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (протокол № 10 від 27.04.20)) навчальна педагогічна практика в середній школі покликана сформувати у студентів низку компетентностей.

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання й практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування сучасних теорій та методів педагогічної науки і характеризується комплексністю й невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в основній (базовій) середній школі, а також наукові дослідження в галузі філології та методики викладання лінгвістичних та літературознавчих дисциплін.

Загальні компетентності.

ЗК 1. Здатність реалізовувати свої права й обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, дотримуватися його принципів, які базуються на повазі до особистості людини, гарантії її прав і свобод, верховенстві права в усіх сферах суспільного життя, взаємній відповідальності держави й громадянина.

ЗК 3. Знання предметної області та розуміння засад професійної діяльності.

ЗК 4. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями протягом життя, систематично вдосконалювати професійні навички та вміння, свідомо контролювати динаміку особистісного зростання.

ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 6. Здатність до усної та письмової комунікації засобами державної, російської та іноземної мови.

ЗК 7. Уміння організовувати власну діяльність, визначати стратегію й тактику дій, планувати свій час та ефективно управляти ним.

ЗК 8. Здатність працювати в команді та автономно, здійснювати якісну міжсуб'єктивну взаємодію, спрямовану на виконання своїх професійних обов'язків, уникати конфліктів, уміти їх долати.

ЗК 9. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 10. Навички використання інформаційно-комунікаційних технологій для виконання завдань у сфері професійної діяльності.

ЗК 11. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу з метою виявлення проблем, вироблення відповідної аргументації для їх розв'язання.

ЗК 12. Здатність адаптуватися до умов того чи іншого виду діяльності, вибирати оптимальний варіант поведінки, володіння навичками саморегуляції.

ЗК 13. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 14. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), дотримуватись етичних принципів, ustalених норм поведінки, професійної етики, принципів академічної доброчесності.

Фахові компетентності.

ФК 1. Здатність демонструвати та використовувати в професійній діяльності концептуальні наукові та практичні знання з педагогіки, психології, філософії, історії та культури, а також філологічних дисциплін та методики їх викладання.

ФК 2. Здатність ефективно реалізовувати цілі педагогічного процесу, створювати умови для формування в учнів ключових компетентностей.

ФК 3. Володіння засадами планування та проектування процесу навчання школярів, здатність до пошуку ефективних шляхів мотивації дитини до навчання, саморозвитку й творчої самореалізації.

ФК 4. Здатність здійснювати виховання на уроках і в позакласній роботі, виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації учнів та формування їхньої культури.

ФК 5. Здатність до аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду.

ФК 7. Здатність вільно й гнучко використовувати мовні ресурси, демонструвати сформовану мовну й мовленнєву компетенції в процесі фахової та міжособистісної комунікації, здійснювати вибір ефективних комунікативних стратегій і тактик.

ФК 8. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною, російською та іноземною мовами, здатність реферувати й анотувати різноманітні тексти.

ФК 13. Здатність вільно оперувати спеціальною (педагогічною, лінгвістичною, літературознавчою тощо) термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 14. Володіння сучасними підходами до організації освітнього процесу, здатність застосовувати їх у процесі викладання російської мови та зарубіжної літератури, створювати навчально-методичне забезпечення для проведення занять із зазначених дисциплін.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми Середня освіта (Російська мова і зарубіжна література) першого рівня вищої освіти навчальна педагогічна практика в середній школі покликана забезпечити низку програмних результатів навчання.

Програмні результати навчання

Знання:

ПРЗ 1. Знати особливості організації освітнього процесу в контексті модернізації сучасної української школи.

ПРЗ 2. Знати закономірності розвитку особистості, психофізіологічні й вікові особливості учнів, що впливають на результати навчання, особливості розвитку пізнавальної сфери.

ПРЗ 3. Знати теоретико-методологічні засади диференційованого навчання, особливості організації навчального процесу з урахуванням нахилів, здібностей, особливих освітніх потреб учнів.

ПРЗ 4. Знати принципи, підходи й методики психолого-педагогічної діагностики, спрямованої на вирішення завдань оптимізації навчально-виховного процесу.

ПРЗ 5. Знати концептуальні основи фундаментальних дисциплін (педагогіка, психологія, вступ до мовознавства, вступ до літературознавства, сучасна російська літературна мова, зарубіжна література, російська література) як теоретичної бази освітньої та дослідницької діяльності.

ПРЗ 6. Знати принципи, форми, сучасні методи, методичні прийоми навчання російської мови та зарубіжної літератури в закладах загальної середньої освіти, усвідомлювати виховний потенціал цих дисциплін.

Уміння:

ПРУ 1. Уміти оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальних дисциплін.

ПРУ 2. Уміти застосовувати сучасні освітні технології та методики формування предметних компетентностей учнів, здійснювати самоаналіз ефективності уроків.

ПРУ 3. Володіти формами та методами виховання учнів на уроках і в позакласній роботі, уміти відстежувати динаміку особистісного зростання дитини.

ПРУ 6. Використовувати мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування для розв'язання комунікативних завдань у суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя,

ПРУ 7. Створювати тексти професійного змісту державною та російською мовами, перекладати тексти зі спеціальності з мови, що вивчається, на рідну і навпаки, а також редагувати тексти.

ПРУ 10. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРУ 11. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих завдань і проблем професійної діяльності.

Комунікація:

ПРК 1. Здатність до активної професійно-педагогічної комунікації по горизонталі й вертикалі, відкритості у спілкуванні з усіма учасниками навчального процесу.

ПРК 2. Здатність вільно спілкуватися з професійних питань державною, російською та іноземною мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної комунікації.

ПРК 3. Володіння основами професійної культури, культурою мовлення, мовленнєвим етикетом, що є передумовою ефективності

професійної та особистісної комунікації, усвідомлення необхідності систематично поповнювати свої комунікативні знання й вдосконалювати професійні навички.

ПРК 4. Уміння проектувати психологічно безпечне й комфортне освітнє середовище, дотримуватися принципів педагогіки партнерства, яка передбачає ефективну організацію комунікації у трикутнику «учень – учитель – батьки».

ПРК 5. Здатність цінувати різноманіття та мультикультурність, забезпечувати діалог культур у процесі вивчення російської мови та зарубіжної літератури, уникати міжкультурних конфліктів, співпрацювати з представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

ПРК 6. Здатність вибудовувати комунікативну взаємодію на засадах рівноправності, взаємоповаги, толерантності, доброзичливості й співробітництва, долати комунікативні бар'єри й ускладнення.

Автономія і відповідальність:

ПРА 1. Здатність застосовувати знання та навички самостійно та відповідально, приймати рішення, нести відповідальність за результати власної професійної діяльності.

ПРА 3. Усвідомлення відповідальності за забезпечення якості освіти, добросовісне оцінювання навчальних результатів школярів.

ПРА 4. Відповідальне ставлення до забезпечення охорони життя і здоров'я учнів у навчально-виховному процесі та позаурочній діяльності.

ПРА 5. Здатність навчатись упродовж життя і вдосконалювати набуту під час навчання кваліфікацію із значним ступенем автономії.

Під час педагогічної практики студенти-практиканти повинні оволодіти основами професійно-методичних умінь вчителя російської мови та зарубіжної літератури. При цьому студенти мають спиратися на зразки методичних матеріалів та використовувати настанови керівників практики та учителя.

Студенти мають

знати:

– принципи, форми, закономірності, методи педагогічної діагностики досягнень учнів у навчанні російської мови та зарубіжної літератури в закладах загальної середньої освіти;

– особливості навчання та організації освітнього процесу учнів у малих та великих групах, учнів з особливими потребами з урахуванням індивідуальних можливостей кожного учня (побудова різнорівневих завдань, вибір методів і форм їх вирішення);

уміти:

– спланувати психологічно безпечне й комфортне освітнє середовище учнівського колективу;

– підготувати необхідні матеріали для ефективної самостійної роботи та роботи в колективі;

- реалізувати принципи взаємодії в команді (комунікації) та взаємодії з батьками;
- творчо використовувати освітні теорії та досвід як закордонних, так і вітчизняних педагогів у процесі вирішення професійних та соціальних завдань;
- самостійно опрацьовувати теоретичні та науково-методичні джерела з метою критичного осмислення та подальшого застосування у практичній діяльності;
- самостійно застосовувати отримані теоретичні знання; власну наукову ерудицію для аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення наукових джерел з метою впровадження в навчально-виховний процес;
- самостійно застосовувати комп'ютерні технології навчання;
- використовувати сучасні освітні технології проєктного, проблемного, особистісно зорієнтованого навчання для формування предметних (мовних, мовленнєвих) компетентностей учнів;
- самостійно здійснювати аналіз проведеного уроку з урахуванням застосованих сучасних освітніх технологій;
- використовувати інноваційні методи та форми виховання учнівської молоді на уроках російської мови та зарубіжної літератури та у позакласній роботі при проведенні виховних заходів, бесід, дискусій, диспутів тощо;
- використовувати різні методики для відстеження особистісного розвитку учнів;
- самостійно застосовувати методи й методики діагностування навчальних досягнень учнів з російської мови та зарубіжної літератури; оперативно та об'єктивно оцінювати роботу учнів; створювати ситуацію успіху;
- здійснювати педагогічний супровід самовизначення учнів, підготовки до майбутньої професії; співпрацювати з учнями та стимулювати їх до самовиховання та самореалізації;
- швидко змінювати цілі у зв'язку з непередбаченими обставинами; обирати доцільні форми, методи, засоби виховної роботи;
- використовувати набуті профільні знання для розробки уроків, планування змісту уроків, враховуючи міжпредметні зв'язки, з'ясовувати та оцінювати ступінь вихованості та освіченості учнів, їх станів, інтересів, очікувань; з'ясовувати та оцінювати рівні зрілості груп як колективів;
- використовувати набуті профільні знання для організації діяльності предметного гуртка, факультативів;
- критично аналізувати науково-методичну літературу та творчо застосовувати набуті знання в навчально-виховному процесі в закладах загальної середньої освіти;
- визначати своє місце у професійній діяльності, усвідомлювати власні інтереси, здібності для оптимального виконання професійних обов'язків у процесі вирішення педагогічних ситуацій;
- реалізувати загальні навчальні вміння (пошуку інформації, аналіз, синтез, узагальнення, конкретизація, абстрагування, моделювання, висновки

тощо), які забезпечують здатність до навчання упродовж життя і вдосконалення з високим рівнем автономності набутої під час навчання кваліфікації.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

I. Ознайомлення з реалізацією головних компонентів Концепції Нова українська школа:

- новим змістом освіти, заснованому на формуванні компетентностей, потрібних для успішної самореалізації в суспільстві;
- орієнтацією на потреби учня в освітньому процесі, дитиноцентризмом;
- наскрізним процесом виховання, який формує цінності;
- педагогікою, що ґрунтується на партнерстві між учнем, учителем і батьками.

II. Ознайомлення з навчально-виховною роботою школи:

- з основними напрямками роботи закладу освіти, із сучасними технологіями навчання та навчальними програмами шкільних предметів у відповідності до власної спеціалізації;
- з особливостями організації навчально-виховного процесу в основній школі;
- з устаткуванням, методичним наповненням шкільних кабінетів з навчальних предметів, з роботою музеїв;
- зі шляхами реалізації класичних напрямів змісту виховання та актуальних питань виховання в школі (булінг, медіаграмотність, соціальне підприємництво, емоційний інтелект тощо);
- з особливостями співпраці школи, класного керівника з позашкільними установами, дитячими громадськими організаціями, до яких входять і які відвідують учні закріпленого класу.

III. Ознайомлення з науково-дослідницькою роботою вчителів школи:

- з основними напрямками науково-дослідницької роботи вчителів;
- з роботою методичних комісій за предметами спеціалізації;
- з комплексом дослідницьких методик, що застосовуються для вивчення особистості школяра та класного колективу.

IV. Участь у навчально-виховній роботі класу:

- допомога класному керівнику в проведенні позакласної виховної роботи з учнями закріпленого класу та самостійне проведення однієї з форм виховної роботи;
- відпрацювання умінь проведення фронтальної бесіди, інструктажу, організації роботи учнів у групах, змагальних форм виховної роботи;
- проведення дидактичних ігор у позакласній роботі;
- організація раціонального дозвілля, активного відпочинку учнів на перервах;
- вивчення індивідуальних особливостей учнів під керівництвом психолога.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ

База проведення практики: навчально-педагогічна практика в середніх класах для студентів II курсу проводиться в 5–6 класах закладів загальної середньої освіти.

Організація практики: кожний день протягом 2 тижнів.

Загальний обсяг практики повинен складати 90 годин.

За умов дистанційного навчання практика може інтегрувати такі роботи:

<p>Змістовий елемент 1</p>	<p>1. Знайомство з навчально-виховним процесом ЗНЗ / Професійна ідентифікація майбутнього вчителя Знайомство з навчально-виховним процесом школи. Емоційно-позитивне ставлення до професії, групи, себе в професії.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Модулі онлайн-курсу «Нова Українська школа»; • Zoom-дискусії та відео за участі студентів та методиста; • Zoom-зустрічі з вчителями, завучем, класним керівником, психологом тощо
<p>Змістовий елемент 2</p>	<p>2. Теорія навчання (типи, структура уроку, методи навчання, методи контролю, домашня робота) Нові технології навчання</p>	<ul style="list-style-type: none"> • аналіз 1–2 відеоуроків з предмету спеціалізації «Вчитель року» в день / за планом / протоколи аналізу уроків (Moodle) + Zoom-обговорення з методистом і групою у визначений час; • Zoom-уроки (протоколи-Moodle + Zoom-обговорення); • аналіз відео майстер-класів «Вчитель року»
<p>Змістовий елемент 3</p>	<p>3. Теорія виховання. Закріплення засвоєних знань, формування умінь проведення фронтальної бесіди, інструктажу, організації роботи учнів у групах, змагальних форм виховної роботи</p>	<ul style="list-style-type: none"> • аналіз 1-2 відео виховних заходів класних керівників, майстер-класів «Вчитель року»; протоколи-Moodle + Zoom-обговорення з методистом і групою у визначений час; • проведення виховного заходу (дискусія, бесіда, квест, проект тощо) творчими групами студентів; • Zoom-ігри; • Zoom-рухливі хвилинки;

		• протоколи (АВЗ, СаВЗ) в Moodle + обговорення
--	--	---

З питань змісту діяльності студентів та організації практики проводиться настановча конференція.

Звіт студентів, підсумки, результати, шляхи вдосконалення організації практики обговорюються на підсумковій конференції.

ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контроль за ходом проходження практики здійснюється її керівником, який перевіряє дотримання практикантами трудової навчальної дисципліни, виконання програми та окремих завдань практики.

Підсумковий диференційований *залік* з педагогічної практики студентів II курсу ставить методист з педагогіки в атестаційний лист та в залікову книжку (розділ «Педагогічна практика») на основі критеріїв оцінювання, аналізу звітної документації, власних спостережень, оцінки класного керівника та звіту студентів на підсумковій конференції з навчально-педагогічної практики.

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ ТА ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Форми звітності студентів про результати практики:

- **робочий зошит**, у якому відображено зміст і форми діяльності студента за період практики в закріпленому класі, аналіз відвіданих уроків та виконання завдань з педагогіки;
- **методична розробка** проведеного студентами позакласного виховного заходу в закріпленому класі, його самоаналіз, фото-, відеозвіт за видами діяльності;
- **атестаційний лист**, у якому відображається думка про роботу студента у формі оцінки класного керівника, методиста з педагогіки.

Звітна документація за онлайн формату практики	<ul style="list-style-type: none"> • протоколи зустрічей з адміністрацією, класними керівниками / Moodle; • протоколи аналізу відео/спостережень уроків / Moodle + робота в Zoom; • протоколи спостережень ВЗ, СаВЗ/ Moodle + робота в Zoom; • методична розробка, проведеного студентами виховного заходу в закріпленому класі, фотозвіт / Moodle
---	--

Політика щодо академічної доброчесності

Викладач і студент мають дотримуватись ст. 36 Закону України «Про освіту».

Дотримання академічної доброчесності викладачем передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати досліджень та власну науково-педагогічну діяльність.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної й наукової діяльності.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Методичні рекомендації викладено у посібниках:

1. Навчальна педагогічна практика : організаційно-методичні рекомендації / уклад. Коваленко Н. В. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. 41 с.
2. Коваленко Н. В. Навчальна педагогічна практика в початкових класах. *Наскрізна педагогічна практика* : навчально-методичний посібник: вид. 3-тє, доп. і перероб / за наук. ред. А. А. Сбруєвої. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2019. 336 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ, УМІНЬ І НАВИЧОК СТУДЕНТІВ

№	Зміст	Бали
1.	Відвідування школи / онлайн-зустрічей	1 – 5
2.	Робота з класним колективом (оцінюється вчителем-класоводом)	1 – 25
3.	Виховний захід (розробка, проведення, самоаналіз)	1 – 25
4.	Науково-педагогічне дослідження: розробка анкет, проведення анкетування, узагальнення результатів (оцінюється методистом з педагогіки та шкільним психологом)	1 – 10
5.	Дидактичні завдання	1 – 25
6.	Оцінка щоденника (зміст, висновки, оформлення) Особистісні характеристики (ініціативність, самостійність, професійна спрямованість)	1 – 10
Усього		100

Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
А	<p>Студент виконав програму навчальної практики в повному обсязі, при цьому творчо застосовував та удосконалював отримані знання, використовував їх для виконання завдань практики. Під час проходження практики виявляв ініціативність, самостійність, професійну спрямованість, аргументовано обирав раціональний спосіб виконання завдання й правильно оцінював результати власної діяльності. Розробив і провів позакласний виховний захід на високому методичному рівні. Звітну документацію оформив відповідно до вимог та подав її в установлений термін; сумлінно зафіксував усі етапи проходження практики у своєму робочому зошиті, проаналізував усі відвідані уроки.</p>
В	<p>Студент виконав програму навчальної практики в повному обсязі, але інколи зазнавав труднощів у реалізації творчого підходу до вирішення професійних практичних завдань. Виявляв самостійність, професійну спрямованість, проте не завжди був ініціативним; обирав раціональний спосіб виконання завдання й у цілому правильно оцінював результати власної діяльності. Розробив і провів позакласний виховний захід на достатньо високому методичному рівні. Звітну документацію оформив відповідно до вимог та подав її в установлений термін; у робочому зошиті зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду практики, представлено аналіз відвіданих уроків, самоаналіз проведеного виховного заходу.</p>
С	<p>Студент виконав програму навчальної практики в повному обсязі, але зазнавав труднощів у реалізації творчого підходу до вирішення професійних практичних завдань. У цілому аргументовано обирав раціональний спосіб виконання завдання, проте не завжди виявляв ініціативність та самостійність. Провів позакласний виховний захід на достатньо високому рівні, але в методичній розробці наявні огріхи. Звітну документацію оформив відповідно до вимог та подав її в установлений термін; у робочому зошиті зафіксовано зміст роботи в закріпленому класі протягом усього періоду практики, аналіз відвіданих уроків, самоаналіз проведеного виховного заходу.</p>
D	<p>Студент виконав програму навчальної практики не в повному обсязі, зазнавав труднощів у реалізації творчого підходу до вирішення професійних практичних завдань. Не завжди аргументовано обирав раціональний спосіб виконання завдання, майже не виявляв ініціативність. Провів позакласний виховний</p>

	захід на достатньому рівні, проте під час його підготовки потребував допомоги з боку викладача. У методичній розробці наявні помилки, деякі розділи робочого зошита заповнені частково; в оформленні звітної документації наявні недоліки, але подана вона в установлений термін.
E	Студент виконав програму навчальної практики не в повному обсязі, при виконанні завдань практики припустився суттєвих помилок; продемонстрував недостатньо сформовані вміння проведення виховних заходів. Звітна документація подана в установлений термін, але не відповідає частині вимог до її оформлення; у робочому зошиті зафіксовані не всі етапи та види робіт, самоаналіз проведеного виховного заходу виконано з помилками.
FX	Студент не виконав більшості завдань практики, у нього не сформовані вміння здійснювати необхідні види діяльності; провів виховний захід на низькому рівні, звітна документація оформлена з помилками; робочий зошит відсутній.
F	Студент не виконав завдань практики, не провів виховний захід, не подав необхідної документації.

**Шкала оцінювання: національна та ECTS
(залік)**

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 - 89	B	добре	
74 - 81	C		
64 - 73	D	задовільно	
60 - 63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові джерела

1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень учнів в системі загальної середньої освіти (Наказ МОН України № 371 від 05.05.2008) *Освіта України*. 2001. № 6. С. 3–16.
2. Загальні методичні рекомендації щодо організації навчально-виховного процесу у п'ятих класах загальноосвітніх навчальних закладів (лист МОН України від 24.05.13 №_1/9-368). URL : <http://www.mon.gov.ua>
3. Концептуальні засади реформування середньої школи «Нова українська школа». URL : <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>
4. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів початкових класів. *Початкова освіта. Шкільний світ* : Перша українська газета для першого вчителя. 2014. № 4 (спецвип.). С. 3–87.
5. Лист Міністерства освіти і науки України від 13.08.2014 № 1/9-412 «Про проведення Уроків мужності». URL: <http://iitzo.gov.ua/metodychni-rekomendatsiji/>.
6. Лист Міністерства освіти і науки України від 25.07.2019 № 1/9-376 «Методичні рекомендації з питань організації виховної роботи у навчальних закладах у 2019/2020 навчальному році». URL : <http://iitzo.gov.ua/metodychni-rekomendatsiji/>
7. Наказ Міністерства освіти і науки України від 27.10.2014 № 1232 «Про затвердження плану заходів щодо посилення національно-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді». URL : <http://docs.google.com/viewer?url=http://mon.gov.ua/files/normative/2014-10-27/3008/nmo-1232.doc&embedded=false>
8. Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 31.10.2011 № 1243 «Про Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України». URL : <http://docs.google.com/viewer?url=http://mon.gov.ua/files/normative/files/news/10/31/1243.doc&embedded=false>
9. Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 року № 545. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-%D0%BF>
10. Про недопущення перевантаження учнів початкових класів надмірним обсягом домашніх завдань ([Лист МОН України №1/9-72 від 28.01.14](http://www.mon.gov.ua)). URL : <http://www.mon.gov.ua>
11. Указ Президента України від 13.11.2014 № 871 «Про День Соборності України». URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/871/2014>
12. Указ Президента України від 13.11.2014 № 872 «Про День Гідності та Свободи». URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/872/2014>
13. Указ Президента України від 14.10.2014 № 806 «Про День захисника України». URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/806/2014>

Основна література

1. Кузьминський А. І., Омеляненко В. Л. Педагогіка. К. : Знання–Прес, 2003. 418 с.
2. Методика виховної роботи в початковій школі: теорія й практика : навчально-методичний комплекс / уклад. І. Б. Червінська. Івано-Франківськ : Симфонія Форте, 2013. 332 с.
3. Нова українська школа: порадник для вчителя / під заг. ред. Н. М. Бібік. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
4. Новий освітній простір: Інформаційний посібник. 2019. URL : http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/NOP_Motivuyuchiy-prostir.pdf?fbclid=IwAR1wgpWNjVUhfE6uJH0abN7iFcWAxQAWMTnMoGjlep bBQUXX47kRw__Z8Qc
5. Наскрізна педагогічна практика : навчально-методичний посібник: вид. 3-тє, доп. і перероб. / за наук. ред. А. А. Сбруєвої. Суми : СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2019. 336 с.

Додаткова література

1. Амонашвили Ш. А. Педагогическая симфония / Ш. А. Амонашвили. – К. : Плеяда, 2005. 199 с.
2. Гаврилук О. С. Морально-естетичне виховання молодших школярів засобами мистецтва. *Інноватика у вихованні*. 2016. Вип. 3. С. 220–226. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/inuv_2016_3_28
3. Корнієнко С. М. Весела перерва. 1–4 класи : навч.-метод. посібн. Вид. 2-ге, переробл. і доп. Тернопіль : Навчальна книга, 2013. 96 с.
4. Кочерга О. Дівчатка: які вони? Психофізіологічні особливості. *Початкова школа*. 2009. № 7. С. 3–7.
5. Кочерга О. Хлопчики : яки вони? Психофізіологічні особливості. *Початкова школа*. 2009. № 6. С. 4–7.
6. Психолого-педагогічний супровід процесу адаптації учнів 5-го класу (розробка практичного психолога М. О. Ільницької) URL : <https://naurok.com.ua/psihologo-pedagogichniy-suprovid-prosesu-adaptaciuchniv-5-go-klasu-63065.html><https://naurok.com.ua/psihologopedagogichniy-suprovid-prosesu-adaptaci-uchniv-5-goklasu-63065.html>
7. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи. К. : Генеза, 1999. 368 с.
8. Сірант Н. П. Естетичне виховання дітей засобами природи. Молодий вчений. 2016. № 2. С. 338–340. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_2_82
9. Соціально-педагогічна та психологічна робота з дітьми у конфліктний та постконфліктний період : метод. рек. / Н. П. Бочкор, Є. В. Дубровська, О. В. Залеська та ін. Київ: Ла Страда-Україна, 2014. 84 с.

10. Уроки мужності в середній школі: навч.-метод. посібник / уклад. Л. В. Климко. Харків : Основа, 2016. 112 с.
11. Уроки мужності: навч.-метод. посібник / уклад. Д. В. Ротфорд. Харків : Основа, 2015. 96 с.
12. Уроки розвитку продуктивного мислення. Майстер-клас. *Початкова освіта. Шкільний світ* : Перша українська газета для першого вчителя. 2014. № 2. С. 10–45.

Інтернет ресурси

1. Онлайн-курс «Недискримінаційний підхід у навчанні». URL : <https://shr.name/CgVAm>
2. Онлайн-курс «Права людини в освітньому просторі». Студія онлайн-освіти EdEra. URL : https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EDERA_OSCE+HRE101+2019/about
3. Онлайн-курс «Протидія та попередження булінгу (цькування) в закладах освіти». URL : <https://shr.name/cTv6O>
4. Онлайн-курс для вчителів початкової школи : онлайн-курс EdEra-SmartOsvita. URL : <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EdEra-SmartOsvita+Inc+1/about>